

Vasemmistoliiton lausunto

Kuvatkaa lyhyesti puolueenne digitalisaatiounelmaa: Millaisia tavoitteita olette asettaneet kuntien digitalisaation edistämiseksi? Sekä miten näette kuntien välisen yhteistyön merkityksen osana digitalisaatiounelmaanne?

Vasemmistoliitto haluaa edistää parempaa arkea ja työelämää digitalouden demokraattisella sääntelyllä. Digitalisaation on palveltava kaikkia, ei harvoja. Kunnissa ja hyvinvointialueilla on otettava huomioon myös saavutettavuus digitaalisia palveluja suunnitellessa ja toteuttaessa.

Teknologian hyödyntäminen voi tehostaa toimintaa ja tuoda sitä kautta säästöjä. Siellä missä teknologinen murros aiheuttaa työpaikkojen menetyksiä, on ihmisille tarjottavat kattavat mahdollisuudet uudelleen kouluttautua. Työntekijöille on myös tarjottava mahdollisuuksia kouluttautua uusien teknologioiden hyödyntämisessä. Orpon hallituksen politiikka vetää valitettavasti täysin väärään suuntaan, esimerkiksi leikkaamalla ammatillisesta koulutuksesta ja poistamalla aikuiskoulutustuen.

Tahdomme suitsia teknologiajättien valtaa kilpailun parantamiseksi. Julkisten toimijoiden on oltava tarkkoja toteuttaessaan tietojärjestelmähankintoja. Kuntien ja hyvinvointialueiden tulee omistaa tuottamansa data, eikä kansalaisista kerättävien tietojen ja verorahoilla ylläpidettävien palveluiden tule ruokkia alati paisuvien suuryritysten valtaa.

Mitä puolueenne ajattelee avoimen lähdekoodin, avoimen datan ja avoimien rajapintojen hyödyntämisestä? Onko näitä teemoja nostettu esille puolueenne vaaliohjelmassa?

Avoimen lähdekoodin hyödyntäminen on periaatteellisesti mielestämme useimmiten paras ratkaisu ja tuo parhaimmillaan merkittäviä säästöjä kunnille ja hyvinvointialueille.

Olemme nostaneet näitä teemoja esille Vasemmistoliisossa. Viime vuonna julkaisimme ohjelmapaperin "Vasemmistoliiton teknologiapoliittisia avauksia". Linkki ohjelmaan:

https://vasemmisto.fi/wp-content/uploads/2024/06/Vasemmistoliiton_teknologiapoliittisia_avauksia_2024_v10-1.pdf

Monet kunnat ovat tällä hetkellä tiukan taloustilanteen puristuksessa, mikä asettaa merkittäviä paineita säästötoimenpiteisiin ja resurssien entistä tehokkaampaan käyttöön. Ohjelmistokustannukset muodostavat huomattavan osan kuntien ICT-budjeteista sekä erilaisten tietojärjestelmien tarve sekä merkitys kunnissa lisääntyy jatkuvasti. Miten puolueenne mielestä kunnat voisivat parantaa palvelujaan avoimuuden ja digitalisaation keinoin sekä samalla tehostaa toimintaansa? Minkälaista yhteistyötä, yhteishankintoja tai yhteisiä alustoja kannattaisi harkita?

Kannatamme kuntien ja hyvinvointialueiden yhteisiä ohjelmistolisenssejä soveltuviissa osin ja maksuttomiin ohjelmistoihin siirtymistä kun se on mahdollista. On paljon järkevämpi leikata lisenssimaksuista kuin julkisista palveluista. Kuntien on syytä ottaa käyttöön avoimen lähdekoodin tietojärjestelmiä mahdollisimman laajasti ja toteutettava koulutusta tietojärjestelmän käytössä.

Kuinka suurena ongelmana pidätte kuntien ajautumista ns. toimittajaloukkuihin, jossa tietojärjestelmän hankkinut taho ei pysty kilpailuttamaan ratkaisun ylläpitoa ja jatkokehitystä, vaan on pakotettu ostamaan ne yhdeltä ainoalta tarjoajalta? Miten kuntien tietojärjestelmähankinnoissa tulisi puolueenne mielestä painottaa avoimen lähdekoodin ratkaisuja ja/ tai avointen rajapintojen toteutusta, jotka osaltaan poistaisivat kuvattuja esteitä sekä edistäisivät myös kuntien eri järjestelmien yhteentoimivuutta ja datan liikkuvuutta?

Kyseessä on yleinen ilmiö ja ongelma. Mikäli kunta jaa riippuvaiseksi yhden yrityksen ohjelmistoista, nousee kynnys järjestelmien vaihtamiseen suureksi. On parempi vähentää tätä riskiä avoimia rajapintoja hyödyntämällä.

Avoin lähdekoodi edistää kuntien kykyä itsenäisesti ylläpitää, hallita ja kehittää teknologiaratkaisujaan. Myös Euroopan komissio on viime vuosien aikana ajanut vahvasti avoimen lähdekoodin hyödyntämistä julkishallinnossa sekä korostanut sen merkitystä yhtenä keinona digitaalisen suvereniteetin saavuttamiseksi EU-jäsenmaissa. Miten puolueenne näkee kuntien digitaalisen itsemääräämisoikeuden merkityksen tulevaisuudessa sekä oikeuden hallita niin käyttämiään tietojärjestelmiä kuin myös tuottamaansa dataa?

Pidämme erittäin positiivisena sitä kehityskulkua, missä digitaalisen suvereniteetin merkitystä korostetaan ja riippuvuuteen kourallisesta teknologiajätteistä suhtaudutaan kriittisesti. Teknologiapoliittisessa ohjelmassamme toteamme vaatimuksenamme: "Julkisen sektorin toimijan hankkiessa esimerkiksi pilvipalvelua, varmistetaan, että datan omistajuus säilyy aina julkisella sektorilla eikä palveluntarjoalla ole mahdollisuutta käyttää sitä omaan liiketoimintaansa ilman perustellusta syytä tehtyä erillistä sopimusta."